

אתיקה מקצועית הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

יו"ר ועדת האתיקה הארצית: עו"ד מיכאל טאוסג
עורכת: עו"ד דקלה קליין-יונה, פרקליטת ועדת האתיקה הארצית
המערכת: בית הפרקליט, דניאל פריש 10, תל אביב 64731
הנחיות והחלטות: ועדת אתיקה ארצית, ועדת הרביזיה בכללי האתיקה

דבר יו"ר ועדת האתיקה הארצית: על שאלות המופנות לוועדות האתיקה

עורכי דין נוהגים לפנות לוועדות האתיקה בשאלות כשהם מבקשים לדעת את המותר והאסור, ולפעמים אף יותר מזה. לעתים קרובות הפניות הן בעצם למתן עצה משפטית, לפעמים הן באו ליצור מסמך שיוצג בפני צד שכנגד בהליכים משפטיים, ולפעמים המדובר במעשה שכבר נעשה. לפעמים הפנייה היא אפילו בחוסר תום לב של הפונה. ננסה לעשות כאן סדר בדברים.

הסמכות ליתן חוות דעת מקדימה מקורה בס' 60'א' לחוק לשכת עורכי הדין התשכ"א - 1961, כאשר בסעיפי המשנה של סעיף זה מדובר על הסמכות של ועדות האתיקה המחוזיות ושל ועדת האתיקה הארצית ליתן חוות דעת, ועל עדיפותה של ועדת האתיקה הארצית בעניין זה. יודגש, שבסעיף זה כתוב במפורש שחוות הדעת, שוועדות האתיקה רשאיות לתת הן "בענייני משמעת של עורכי דין ומתמחים". (לשון החוק).

חוות הדעת המקדמית ניתנת כשירות מטעם ועדות האתיקה, שירות ללא תשלום. בודאי שאין הן באות ליתן ייעוץ משפטי לחבר המתלבט בבעיות משפטיות. חוות הדעת אינן ניתנות תמיד לאחר דיון במליאת הוועדה, בין היתר משום שלישיבות של המליאה יש סדר יום מלא וגדוש; ובנוסף לכך בדרך כלל ההדרכה מבוססת על סעיפי חוק, כללים ותקדימים. אבל כאשר נדון במליאת הוועדה שאלות, שהיו למעשה בקשה לייעוץ משפטי, נהגנו לומר שחוות הדעת שלנו תהיה קצרה - "ואיל הפונה להתייעץ עם עורך דין טוב...".

המטרה של המחוקק בס' 60'א' לחוק לשכת עורכי הדין נועדה לאפשר לחבר למקצוע להימנע מראש מלמעוד מבחינה אתית, ע"י מה שנקרא "פרה רולינג". בימים בהם יש מוסד של "פרה רולינג" גם במקומות אחרים, מוסד זה, של שאלות, ראוי שישמר. עם זאת, לאור דברים אלה ברור גם, שהפנייה אלינו צריכה להיות לגבי פעולה שטרם נעשתה. כמו כן חייב הפונה לפרט את העובדות הנכונות וכן להימנע מהעלמתן של עובדות רלבנטיות. לפיכך יובהר, שכל חוות דעת ניתנת על סמך העובדות כפי שהוצגו ע"י הפונה, וכך נכתב גם בדרך כלל בחוות הדעת. בחלק מהמקרים, אם כי בחלק קטן מהם, אי אפשר לתת חוות דעת מבלי לשמוע צד נוסף הקשור קשר אמיץ לעניין. יצוין שלפעמים הפונים אלינו מציינים, שצד כלשהו דורש מהם דרישות מסוימות, אך אינם מפרטים את ההנמקה של אותו צד. כלל ברור הוא ששום גוף ציבורי איננו רשאי לפגוע בזכויותיו של אדם מבלי לשמוע אותו, וכידוע לכולנו כלל יסודי במשפט הוא - יישמע הצד האחר. על כן על הפונים אלינו לדעת, שיתכן שנבקש תגובה של הצד האחר, בטרם נענה לשאלתו.

בכפוף לדברים הנאמרים כאן, המוסד של חוות דעת מקדמית הוא תופעה חיובית ביותר, מטרתו המקורית ראויה לשבח, וגם אם הדבר מוסיף לנו עבודה לשם שמיים - הדבר איננו שיקול כנגד העזרה לחבר ומניעת מעידות. אולם כמו בנושאים אחרים, יש גם כאן סכנה של ניצול לרעה של מוסד חיובי, ולפיכך יש לנוהג בזהירות בשימוש באפשרות זו.

מיכאל טאוסג, עו"ד

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית**כלל 25: העסקת חוקר פרטי במקרה בו עורך הדין הוא צד לתביעה**

שאלתא עורך הדין הפונה שואל, האם יוכל להעסיק חוקר פרטי בתביעה שהוגשה נגדו על-ידי לקוח. במסגרת החקירה יפנה החוקר ללקוח התובע, במטרה להפריך את טענות התביעה נגד הפונה. עורך הדין הפונה מדגיש, כי הלקוח מיוצג בתביעתו על-ידי עורך דין אחר.

החלטה אין מניעה להעסיק חוקר פרטי במקרה דנן. הפונה הינו נתבע בתיק ומשכך, ועל מנת שלא ליצור יתרון דיוני או ראייתי למתדיינים שאינם עורכי דין, נראה כי יש להתיר העסקת חוקר פרטי שמטרתה לאפשר הפרכת טענות שהועלו בכתב התביעה. מטרת כלל (א)25 לכללי האתיקה, האוסר על מגע עם אדם מיוצג, היא למנוע מצב בו עורך דין ינצל את יתרונותיו המקצועיים מול אדם שאינו עורך דין, מה שאינו רלבנטי לסיטואציה כפי שמתוארת בשאלתא. (החלטה מספר את/14/328)

הערת העורכת להרחבה בנושא העסקת חוקר פרטי ליצירת מגע עם צד מיוצג ראה גם החלטה מספר את/10/69 חוקר פרטי מטעם חברת ביטוח ועורכי הדין שלה, אשר פורסמה ברבעון "אתיקה מקצועית" מס' 42; החלטה מספר את/11/301 כלל 25: מגע עם צד מיוצג באמצעות חוקר פרטי בתיקי נזיקין, שפורסמה ברבעון "אתיקה מקצועית" מספר 45; והחלטה מספר את/13/204 כלל 25: שליחת חוקר פרטי לצד מיוצג, שפורסמה ברבעון "אתיקה מקצועית" מספר 55.

פרסומת: גילוי דעת בנושא פעילות עורכי דין ברשתות חברתיות

פתח דבר הפרסום והשימוש ברשתות החברתיות עלול לעורר שאלות והפרות של כללי האתיקה, אשר מתפרשות אף מעבר לשאלות האתיות המוכרות מהעולם "הישן" ואמצעי הפרסום המסורתיים. מטרתה של החלטה זו להתוות את דרכי שימוש ברשתות חברתיות באופן שאינו מפר את כללי האתיקה, בהתחשב במאפיינים המיוחדים של הרשתות החברתיות ובעובדה שהן ממשיכות להתפתח ולהשתנות באופן שמקשה לקבוע כללי הפעלה נוקשים.

הנחיות לפעולה

1. על עורכי דין המבקשים לפעול ברשתות חברתיות להיות מודעים לסיכונים הטמונים בפעילות זו להפרה של כללי לשכת עורכי הדין.

2. במסגרת פעילות של עורכי הדין ברשת האינטרנט, וברשתות החברתיות בפרט, יישמרו כללי האתיקה ובכלל זה, בלי למעט, הכללים בדבר פרסומת מותרת, איסור שידול, סודיות מקצועית, עיסוק אחר ותקינות ההתבטאויות. בכלל האמור:
 - 2.1. עורך הדין ימנע מפרסום תוכן המערב תוכן מקצועי ושאינו מקצועי, העלול ליצור הטעיה, שידול אסור, פגיעה בכבוד המקצוע, או הפרה אחרת של כללי האתיקה המקצועית.
 - 2.2. הדף או החשבון של עורך הדין ברשת החברתית, יכול לכלול את כל הפרטים המותרים לפרסום באמצעות האינטרנט, כמתואר בכללי הפרסומת ובהנחיות שפורסמו על ידי ועדת הפרסומת או ועדת האתיקה הארצית, לרבות ברבעון "אתיקה מקצועית".
 - 2.3. לא יכללו בדף או בחשבון כל דברי שבח עצמיים, דברים מטעים או דברים שיש בהם משום שידול.
 - 2.4. התבטאויות של עורכי דין ברשתות חברתיות (POST), כמו גם תגובותיהם במסגרות אחרות ("טוקבק"), יעמדו בכללים הבאים:
 - 2.4.1. עורך דין לא יתבטא באופן הפוגע בכבוד המקצוע, או באופן החורג מהוראות כל דין. בכלל האמור, עורך דין לא יעשה שימוש במידע (כגון תמונות) אם יש בו כדי לפגוע בכבוד המקצוע, או לפגוע בחובותיו של עורך הדין (כגון, אך לא רק, חיסיון עורך דין-לקוח). כמו כן, עורך דין לא יתבטא באופן שיש בו כדי לפגוע בכבודם של עורכי דין אחרים.
 - 2.4.2. עורך דין רשאי להביא לידיעת חבריו ברשתות החברתיות ידיעות משפטיות, לרבות ידיעות אודות פסקי דין ומאמרים, בין אם נטל בהם חלק, ובין אם לאו. עם זאת, במקרה בו ההתבטאות מביעה את נכונות עורך הדין לקבל על עצמו עבודה או להציע את שירותיו, הוא יזהה את עצמו כעורך דין. בנוסף, על התבטאות כאמור לעמוד בכללי הפרסומת.
 - 2.4.3. אין באמור כדי להכשיר כל פרסום המהווה דברי שבח עצמי, האסור על פי כללי הפרסומת.

3. פרסומות בתשלום ברשתות חברתיות
עורך דין המבקש לפרסם עצמו ברשת חברתית בתשלום, יפעל על מנת שהפרסום יעשה בצורה המזהה באופן ברור כי מדובר בפרסומת, ובין היתר, תוך הדגשת המילה "פרסומת" מעל הפרסום, או מילה אחרת הנהוגה כברירת מחדל באותה רשת חברתית (כגון: "חסות" "SPONSERD" "מודעה" "פוסט ממומן" "פוסט מקודם" וכיוב'), ובהתאם לגופן ולצורה שמאפשרת אותה רשת חברתית.
 4. לעניין כללים אלה, "רשת חברתית" - פלטפורמה או אתר אינטרנט המתמקד בבנייה או שיקוף של קשרים חברתיים בין אנשים (בין באמצעות יישומי אינטרנט ובין באופן ישיר), לרבות יצירה ושימור קשרים, שימוש ככלי פרסומי וכן הלאה. רשתות חברתיות, לעניין כללים אלה, כוללות, בין היתר (אך לא רק) את הבאים: FACEBOOK, TWITTER, LINKEDIN, YOUTUBE, GOOGLE+, WHATSAPP ופורומים.
 5. עורכי דין המשתמשים ברשתות חברתיות כדי לתקשר עם לקוחותיהם ישתמשו בממשקי הרשתות המאפשרים שיח בין שני אנשים בלבד, תוך שמירה והקפדה שתוכן השיחה לא יפורסם על גבי ממשקים המאפשרים צפייה בו על ידי ציבור משתמשים. (אין מספר החלטה)
- הערת העורכת** ועדת האתיקה הארצית אישרה גילוי דעת זה, שנערך על-ידי ועדת הרביזיה בכללי האתיקה במשותף עם ועדת האינטרנט. גילוי הדעת כולל כמה בשורות משמעותיות לעורכי הדין, וביניהן: ביטול החובה לערוך הפרדה מוחלטת ברשתות החברתיות בכלל ובפייסבוק בפרט בין העיסוקים המקצועיים של עורך הדין לאלו הפרטיים, וכמו כן הכרה בזכותם של עורכי הדין לפרסם ברשתות החברתיות בתשלום. עם זאת, חשוב לציין כי גילוי הדעת של ועדת האתיקה אינו סוף פסוק בעניין השימוש ברשתות החברתיות, אלא תחילתה של תקופה חדשה. ועדת האתיקה נדרשת לא אחת להכריע בשאלות שמוגשות לה על ידי עורכי הדין בדבר המותר והאסור להם בפעילותם ברשתות החברתיות, ותשובותיה לשאלות של עורכי הדין יוסיפו לפתח בהדרגה את הדין האתי החל ברשתות החברתיות בהתאם להתפתחות הטכנולוגית.

פרסומת: פרסום תעריף שכר טרחה שסוכם בין עורך דין לארגון גמלאים

שאלתא עורך הדין הפונה הגיע להסכם עם ועד גמלאים, לפיו הוא יערוך את צוואות חברי הארגון במחיר קבוע ומוזל. התשלום יבוצע על ידי כל חבר, ולארגון אין כל מעורבות בנושא הכספי על כל היבטיו. שאלתו היא כיצד מותר להודיע לחברי הארגון על ההסכם.

החלטה

- א. על ההסדר בין עורך הדין לוועד הגמלאים לעמוד בהוראות כלל 11ב לכללי האתיקה.
- ב. על השירות להינתן במלואו במשרד עורך הדין, ללא שימוש במתקני הארגון ובמשרדיו.
- ג. התשלום עבור השירות יועבר על ידי הלקוח במישרין לעורך הדין, ללא כל מעורבות כספית מצידו של הארגון.
- ד. לא תתבצע כל התחשבנות כספית בין עורך הדין ובין הארגון מכל סוג שהוא, בהקשר של הסדר זה.
- ה. ההודעה על ההסדר תימסר אך ורק על ידי הארגון לחבריו באופן ובדרך בהם נוהג הארגון להודיע לחבריו על הסדרים צרכניים מסוג זה, וללא מעורבות מצידו של עורך הדין. אין לציין בהודעה את פרטי עורך הדין, לרבות שמו, אלא יש להודיע לחברי הארגון כי עליהם לפנות לארגון לקבלת פרטי עורך הדין.
- ו. נאסרת פניה של עורך הדין עצמו לחברי הארגון, ותשומת ליבו של עורך הדין לאיסור השידול הקבוע בסעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין. (החלטה מספר את/329/14)

ועדה האתיקה: שיתוף פעולה עם נציבות הביקורת על מערך התביעה וייצוג המדינה בערכאות

שאלתא נציבות הביקורת על מערך התביעה וייצוג המדינה בערכאות (להלן - "הנציבות") בראשות כבוד השופטת (בדימוס) הילה גרסטל, החלה לפעול ביום 1.4.14. הנציבות הוקמה בהחלטת ממשלה, אשר אשרה מסמך עקרונות עליו חתמו שרת המשפטים והיועץ המשפטי לממשלה. אין כל חקיקה ראשית או תקנות, המסדירות את פעולתה של הנציבות. לפי אתר האינטרנט של הנציבות, היא תפעל בשני מישורים: ביקורת יזומות על גופי התביעה, וטיפול בתלונות פרטניות. הנציבות הגיעה עם ועדת האתיקה של מחוז תל-אביב להסכמה, בדבר אופן הטיפול בתלונות נגד פרקליטים, תובעים משטרתיים ומייצגי המדינה בערכאות (להלן - "המבוקרים"), כדלקמן:

- א. כל התלונות המתקבלות בוועדת האתיקה נגד המבוקרים, תועברנה בסמוך לאחר קבלתן לטיפול הנציבות.

- ב. בירור התלונות בוועדת האתיקה יושהה עד לאחר השלמת טיפול הנציבות.
- ג. מיד לאחר השלמת הטיפול בתלונה, תעביר הנציבות לוועדת האתיקה, בכתב, את ממצאי הבדיקה ומסקנותיה.
- ד. ועדת האתיקה תחליט על המשך הטיפול בתלונה בהתאם לשיקול דעתה ולסמכויותיה על פי דין.

נתבקשה הסכמת ועדת האתיקה הארצית למתווה זה.

החלטה אין לאמץ את המתווה המוצע. בירור התלונות נגד פרקליטים, תובעים משטורתיים ומייצגי המדינה בערכאות יימשך בוועדת האתיקה הארצית כפי שהיה בעבר. (החלטה מספר את/292/14)

הערת העורכת החלטה הוועדה שלא לאמץ את המתווה המוצע התבססה על מגוון שיקולים, וביניהם עקרון השוויון בין עורכי דין מן השורה לבין עורכי הדין המבוקרים ע"י הנציבות; הרצון להימנע משיהוי בטיפול בתלונות המוגשות לוועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין; וחובתה של ועדת האתיקה על פי דין לטפל בתלונות נגד עורכי דין המוגשות אליה.

עורך הדין והצד שכנגד: עריכת בדיקה ראייתית בטרם נקיטת הליכי גבייה

תלונה ועדת האתיקה הארצית החליטה לרכז תחת ידיה את כל התלונות המתקבלות לגבי "פרשת איקיוטק", שעניינה במשלוח מכתבי דרישה על ידי עורכי דין, בהיקף נרחב, בגין שירותי תוכן אשר על פי הטענה סופקו באמצעות מכשירים סלולריים לפני מספר שנים. במקרה זה, המתלוננת קיבלה מסרון, לפיו עליה ליצור קשר עם משרד עורכי הדין הנילונים. בהתאם, טלפנה למשרדם, שם נאמר לה כי בתה הקטינה חייבת כספים לחברת איקיוטק, ובמידה שלא ישולמו הכספים, יינקטו נגדה הליכים משפטיים. המתלוננת שילמה את החוב הנטען בכרטיס אשראי באותה שיחה טלפונית. משביררה המתלוננת את עובדות המקרה עם בתה, הסתבר כי לבת אין חוב כאמור. המתלוננת פנתה למשרד עורכי הדין בבקשה כי ישיבו לה את כספה, אולם הללו סירבו. מכאן התלונה. עורכי הדין הנילונים מסרו בתגובה, כי בעניין נשוא התלונה מתנהל הליך משפטי בבית המשפט לתביעות קטנות. מעבר לכך, לטענת הלקוח שלהם, הקטינה אכן נרשמה כמנוייה לשירותי תוכן בתשלום. הלקוח הציג בפני הנילונים את התקנון אותו אישרה הקטינה, את כתובת ה-IP שלה וכרטיס מנוי בו מילאה את פרטיה. הלקוח הציג ראיות לכך שהנילונה ביצעה תהליך "זיהוי כפול" בהתאם להנחיות משרד התקשורת (הראיות צורפו לתגובת הנילונים). מאחר שהמתלוננת לא הסדירה את חובה חרף פניות הלקוח, שלח הלקוח את המסרון.

החלטה לגנוז את התלונה. הנילונים ערכו בדיקה ראייתית מספקת בטרם קיבלו על עצמם את ייצוג הלקוח בעניין זה. זאת ועוד: הנילונים לא נקטו כל הליך נגד המתלוננת, אלא הלקוח הוא ששלח את המסרון, והמתלוננת שילמה בעקבותיו את החוב. בנוסף, מתנהלים הליכים משפטיים בטענה לגופו של החוב. (החלטה מספר את/230/14)

עורך הדין והצד שכנגד: שימוש במסמך פרטי שהגיע לידי עורך הדין באקראי

תלונה עורכת הדין הנילונה ייצגה לקוחות בסכסוך אזרחי נגד הוריו של המתלונן. במסגרת סכסוך זה, נדונה בקשה שהגישו הורי המתלונן לפטור מהפקדת ערבון כתנאי לדיון בערעור. הנילונה הגישה, במסגרת תגובה שכתבה לבקשה בשם לקוחותיה, דפי חשבון בנק של המתלונן, המעידים על פעילות כלכלית בניירות ערך, וזאת כדי להפריך את טענתם של המבקשים בדבר מצב כלכלי קשה. המתלונן קובל על מעשה זה של הנילונה וטוען ל"פגיעה בפרטיות" ו"מעשה פלילי חמור" שביצעה הנילונה. הנילונה, בתגובתה, מציינת כי לקוחותיה, שהם שכנים של הורי המתלונן, מצאו את המסמך בחצרם, וזאת הואיל והורי המתלונן נהגו, דרך קבע, להשליך אשפה לחצר זו, ובין היתר השליכו לשם גם את דפי החשבון של המתלונן (שהתגורר אצל הוריו).

החלטה לגנוז את התלונה. הנילונה קיבלה לידה מסמך אשר יש בו כדי לסייע בייצוגם של לקוחותיה. אין לה מחויבות לשמירה על סודיות כלפי המתלונן, שהוא אינו לקוח שלה, ובהקשר זה, לא זו בלבד שלא חטאה בעברת משמעת, אלא פעלה במסירות ונאמנות כלפי שולחיה. (החלטה מספר את/308/14)

עורך הדין והצד שכנגד: המחאות שניתנו לעורך הדין במסגרת הליכי גבייה

עובדות עורך הדין הנילון מייצג את גרושתו של המתלונן כנגד המתלונן בהליכי אישות ומזונות. המתלונן מלין על כך שעורך הדין הנילון לא החזיר לו המחאות אותן מסר המתלונן לצורך כיסוי חוב, על אף שנקבע למתלונן הסדר תשלומים בלשכת ההוצאה לפועל. הנילון משיב, שלא היה חייב בהחזרת המחאות, מפני שהמתלונן לא עמד בתשלומים. כמו כן טוען הנילון, שהעניין נדון בערכאות שונות, בין היתר בלשכת ההוצאה לפועל ובערעור שהגיש המתלונן על החלטתו של כבוד רשם ההוצאה לפועל.

החלטה לגנוז את התלונה. עורך הדין איננו חייב להחזיר את ההמחאות כל עוד לא נפרע החוב, ולא די בקביעת הסדר תשלומים. עם זאת, עורך הדין לא יהיה רשאי לגבות את ההמחאות במקביל ובנוסף להסדר התשלומים שנקבע על-ידי כבוד רשם ההוצאה לפועל. המתלונן יוכל לפנות לוועדה בשנית ככל שתהיה בידיו החלטה של ערכאה שיפוטית המציינת התנהגות לא ראויה של עורך הדין הנילון. (החלטה מספר 339/14)

ניגוד עניינים: ייצוג נילונים בפני ועדות אתיקה או בתי דין משמעתיים על ידי חברי ועדות האתיקה או קרוביהם

שאלתא ועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין פרסמו לפני מספר שנים נוהל טיפול בתלונות אתיקה (ניגוד עניינים), לפיו בעל תפקיד במערך הקבילה, לרבות חבר ועדת אתיקה, לא יקבל על עצמו לייצג לקוח כנגד הוועדה שהוא מכהן בה, או כל ועדת אתיקה אחרת. השאלה העומדת לדיון כעת, היא אם שותפיהם של חברי ועדות האתיקה, עורכי דין העובדים יחד עמם באותו משרד או בני משפחתם רשאים לייצג נילונים בהליכי משמעת בלשכת עורכי הדין.

החלטה שותפים, עובדים באותו משרד וקרובי משפחה מדרגה ראשונה של עורך דין המכהן בוועדת אתיקה כלשהי לא יהיו מנועים מלייצג נילונים בפני ועדות אתיקה או בתי דין, למעט אם מדובר בייצוג בפני הגוף בו מכהן אותו עורך הדין, ובלבד שבכל מקרה בו תובאנה לסדר היום של הגוף בו מכהן עורך הדין החלטות (כגון: בקשה לאישור הסדר טיעון, בקשה לחזרה מקובלנה) שיש להן נגיעה לעניין בו מטפלים שותפים, עובדים באותו משרד או קרובים מדרגה ראשונה, כאמור, עורך הדין המכהן באותו גוף לא ישתתף בדיון באותו עניין. (החלטה מספר 21/14)

כלל 37: מגע עם עד של הצד שכנגד

שאלתא עורך הדין הפונה מייצג צד להליך משפטי (להלן - "ההליך הראשון"). בא-כוח הצד שכנגד הודיע כי בכוונתו לזמן עדת מסוימת להעיד מטעם מרשו בהליך הראשון. בהליך אחר (להלן - "ההליך השני") מייצג הפונה גורם אחר, והוא סבור כי הוא זקוק להיפגש עם אותה עדת לצרכי ההליך השני, לקבל ממנה פרטים רלוונטיים, ואולי אף לזמנה כעדה מטעם מרשו בהליך השני. השאלה היא אם יש מניעה מלעשות כן. הפונה אינו מציין מה הן המחלוקות נשוא שני ההליכים.

החלטה כלל 37 לכללי האתיקה אוסר על עורך דין "לבוא בדברים" עם עד של הצד שכנגד "בענין הקשור לעדותו", אלא בהסכמה. כאשר מדובר באדם שזומן להעיד על ידי הצד שכנגד ועורך הדין מעוניין להעידו גם כן, ניתן לקבל לכך הרשאה מאת בית המשפט או הועד המחוזי. ניתן להתנות הרשאה כאמור בתנאים מתאימים.

עקב החשש מהשפעה בלתי הוגנת על העדה, רצוי לעכב את הפגישה עימה עד לאחר עדותה בהליך הראשון. ככל שעוכב כאמור אינו אפשרי, הרי ראוי ליידע את בא כוח הצד שכנגד בהליך הראשון על הכוונה להיפגש עם העדה מטעמו, תוך ציון מטרות פגישה זו, ולבקש את התייחסותו. ככל שהצדדים לא יגיעו ביניהם לעמק השווה ניתן יהיה לשוב ולפנות לוועדה תוך ציון מלוא העובדות הרלוונטיות ביחס לפגישה המבוקשת ולשני ההליכים בהם מדובר. (החלטה מספר את/330/14)

הערת העורכת יושב ראש ועדת האתיקה הארצית הציע לפונה להעביר את השאילתא לתגובת בא-כוח הצד שכנגד בהליך הראשון. הפונה הודיע כי אינו מעוניין לעשות כן, הואיל וברור לו כי בא-כוח הצד שכנגד בהליך הראשון יתנגד למבוקש.

הנחיות והחלטות ועדת הרביזיה בכללי האתיקה

יושב ראש הוועדה: עו"ד ראובן רייף

דברי הקדמה:

ועדת הרביזיה מונתה על ידי הוועד המרכזי ותפקידה לדון בהצעות לשינויי חקיקה העוסקות באתיקה המקצועית של עורכי הדין. הוועדה דנה בהצעות שמועברות אליה ממוסדות הלשכה, מחברי הלשכה, או מגורמים חיצוניים, כמו גם בהצעות שהיא יוזמת. הוועדה בודקת את ההצעות השונות, מנסחת תיקוני חקיקה בהתאם ומעבירה המלצותיה לאישור המועצה הארצית - היא הגוף המחוקק בלשכה. בדרך כלל נחשפות החלטות הוועדה כשהן הופכות לתיקוני חקיקה. בגיליון זה בחרנו להביא בפניכם מקבץ החלטות, בהן סברה הוועדה דווקא כי אין מקום לערוך תיקוני חקיקה:

1. בהקשר לפנייה שהגיעה לוועדה לאסור קביעת שכר טרחה באחוזים בענייני משפחה, החליטה הוועדה כי אין מקום להתערב באופן פרטני בקביעת שכ"ט בתביעות בענייני משפחה. עניין זה הוא חלק מחופש ההתקשרות בין עו"ד ללקוח ואינו שונה במהותו מעניינים אחרים שבהם נקבע שכ"ט כשיעור מתוצאות התביעה. (החלטה מספר רביזיה 1/12)

2. לוועדה הופנתה הצעה לחייב בהוצאות את מי שהגיש תלונה משמעתית נגד עורך דין, אשר התבררה כתלונת סרק. הוועדה ערה לכך שמוגשות ללשכה גם תלונות לא מעטות שהן בגדר תלונות סרק, הגורמות טרחה יתרה הן לנילונים והן למנגנון הלשכה. הוועדה סבורה כי הטלת מגבלות, לרבות חיוב בהוצאות, על הפונים ללשכה בתלונה נגד עורכי-דין, אינה ראויה, הן מהפן הציבורי והן לנוכח העובדה שחיוב כזה אינו קיים במקרים של פניות לגופים אחרים. (החלטה מספר רביזיה 5/12)

3. לאחר שהלשכה הביעה את עמדתה כי אין צורך לתקן את כללי האתיקה באופן שיאסור במפורש שימוש בתואר "שופט בדימוס", זאת במענה לפניית הנהלת בתי המשפט בעניין, הוגשה פנייה נוספת לוועדה ובה היא התבקשה לשוב ולבחון נושא זה, ולהתיר לשופטים שפרשו לגמלאות לעשות שימוש בתואר "שופט בדימוס", בנוסף לתוארם כעו"ד. הוועדה דנה מחדש בנושא לגופו והיא סבורה כי כללי הפרסומת הנוכחיים, לפיהם הותר לתאר את עובדת היותו של עו"ד שופט לשעבר אך ורק באתר האינטרנט שלו, הם ראויים ואינם טעונים שינוי. מובן, כי אין באמור כדי לאסור על מי שכיהנו כשופטים ואינם חברים בלשכה לציין את עובדת היותם שופטים בדימוס. (החלטה מספר רביזיה 8/12)
4. ראש הלשכה העביר להתייחסות הוועדה הצעה לקבוע בחקיקה כלל, אשר יחייב כי הסכם שכר טרחה בין עורך דין ללקוחו יערך בכתב, ולהסדיר בחקיקת משנה פרטים מרכזיים שתהא חובה לכלול אותם בהסכמי שכר טרחה. הוועדה רואה חשיבות בכך שמערך היחסים שבין עורך הדין ללקוחו יוסדר באופן ברור- דבר אשר ימנע אי-הבנות (ולעיתים אף סכסוכים) בין הצדדים. עם זאת, עמדת הוועדה היא כי אין מקום לקבוע הוראת חוק המחייבת עריכת הסכמי שכר טרחה בכתב - וממילא אף לא לראות עבירה אתית באי-עריכת הסכם כאמור. הטעם העיקרי לכך נובע מהאופי הספציפי והמשתנה של מערך היחסים בין עורכי הדין ללקוחותיהם - ממנו נגזר אף הצורך לטפל באופן ספציפי, ולגופו של מקרה, בנושא הסכם שכר הטרחה. לדעת הוועדה, יש להותיר נושא זה לשיקול דעתם של עורכי הדין ולקוחותיהם, וכי התערבות בנושא זה - בדמותה של חקיקה המחייבת עריכת הסכם בכתב ויורדת אף למרכיביו - אינה מתאימה לאופי היחסים שבין צדדים אלה. הוועדה סבורה כי עניין זה ראוי שיטופל במישור הערכי-חינוכי, ולא באמצעות חקיקה, וממליצה כי הלשכה תביא לידיעתו של ציבור עורכי הדין את החשיבות והיתרונות שבעריכת הסכמי שכר טרחה בכתב. (החלטה מספר רביזיה 21/12)
5. הוועדה דנה בהצעתו של חבר בית הדין המשמעתי הארצי, כי חוק לשכת עורכי הדין יתוקן באופן שיעניק לבית הדין המשמעתי סמכות מקבילה לזו המוענקת לבית המשפט על פי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי - דהיינו, לקבוע כי נאשם אינו מסוגל לעמוד לדין ואז, להפסיק ההליכים נגדו וכן, להפסיק הליכים נגד נאשם בשל היותו חולה נפש. סעיף 49 לחוק הלשכה מאפשר ללשכה להשעות את חברותו של עורך דין, בין היתר, במקרה בו החליטה, על סמך תעודה של פסיכיאטר מחוזי, כי הוא אינו מסוגל מחמת מחלת נפש לשמש כעורך דין. הוועדה ערה לכך כי הוצאתו לפועל של סעיף זה הינה בעייתית, שכן קבלת תעודה של פסיכיאטר מחוזי מחייבת שיתוף פעולה מצד עורך הדין.

באשר להצעה ליתן לבית הדין המשמעותי סמכות מקבילה לזו הניתנת לבית משפט לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי - הועדה סבורה כי אין מקום לכך. יש חשיבות, דווקא במקרים שבהם עורך דין איננו מסוגל לתפקד מחמת מחלת נפש, שיהיה בידי הלשכה כלי להפסיק פעילותו, ואם השימוש בסעיף 49 האמור לחוק אינו אפשרי - דווקא הדין המשמעותי יכול להשיג את המטרה של הגנה על לקוחות מפני עורך דין בלתי כשיר או בלתי מתפקד - כבר נפסק על ידי בית המשפט העליון, כי בניגוד לדין הפלילי אין להתחשב בנסיבות אישיות של נאשם בדין משמעותי. הועדה מניחה כי במקרים בהם ברור שבשל מצבו הנפשי של עורך דין אין עליו לשאת באחריות בגין עבירת משמעת, חזקה על הקובל כי יביא זאת בחשבון בעת דרישת העונש ובמקרים מתאימים אף ישקול מחדש את העמדתו של עורך הדין לדין משמעותי. (החלטה מספר רביזיה 4/12)

6. הובאה בפני הוועדה בקשתו של עורך דין, כי תינתן לכל ועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין הנחיה חד משמעית, שאין לנקוט הליכי משמעת נגד בעלים של משרד עורכי דין בגין מעשים שבוצעו שלא על ידי באופן אישי, אלא על-ידי מי מעובדיו או מעורכי הדין במשרדו. לאחר שדנה בבקשה זו, הוועדה לא מצאה כי יש להוציא הנחיה כלשהי בעניין. מטבע הדברים, ועדת האתיקה הדנה בתלונה מפנה את התלונה אל הנילון שמאוזכר בה. אם הנילון גורס שלא הוא זה אשר טיפל בעניין, שומה עליו להפנות את ועדת האתיקה לפרטיו של מי שלטענתו הוא נשוא התלונה הנכון.

זאת ועוד, אין לסבור כי בכל מקרה הבעלים של משרד עורכי דין אינו חב חובות אתיות בגין פעולות של מי מעובדיו או מעורכי הדין המועסקים על ידיו, ועניין זה ייקבע על ידי ועדות האתיקה, על פי נסיבותיו של כל מקרה ומקרה. ההחלטה הנ"ל תועבר לידיעת יו"ר ועדת האתיקה הארצית וחברי הוועד המרכזי. (החלטה מספר רביזיה 1/13)

7. ועדת הרביזיה דנה בפניית טוען רבני ולשכת הטוענים הרבניים, אשר ביקשה לבטל את האיסור על שיתוף בין עורכי דין לטוענים רבניים, המוטל על-פי חוק לשכת עורכי הדין וכללים שהותקנו מכוחו. הוועדה לא מצאה מקום להמליץ על שינוי סעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין או עריכת שינוי בכללי לשכת עורכי הדין (העסקת טוען רבני), התש"ל-1970. השאלה של שיתוף בין עורכי דין לבין בעלי מקצוע אחרים איננה מצטמצמת רק לטוענים הרבניים והיא יכולה להיות רלוונטית גם למקצועות נוספים, כגון טוענים שרעיים, רואי חשבון, שמאים, מהנדסים, יועצי מס וכדומה. שיתוף פעולה מעין זה יכול להתקיים גם בתוך המסגרת החוקית הנוכחית, וגם מהטעם הזה אין צורך לערוך שינוי חקיקתי כלשהו. (החלטה מספר רביזיה 9/13)

8. בוועדה התקבלה פנייה מהנהלת בתי המשפט - בעקבות תלונה של שופט נגד עורך דין אשר הופיע בפניו וגילה חוסר ידיעה קיצוני הן בעובדות התיק שבו הוא הופיע והן בהוראות הדין הרלבנטיות - בנושא כשירותו של עורך דין המשולל רמה מקצועית מינימלית לעסוק במקצוע עריכת הדין. הואיל ומדובר, למעשה, בנושא של שיפור רמת המקצוע ועם כל ההבנה שיש צורך לעשות כן, הוועדה סברה כי הדבר אינו נמצא בתחום יכולותיה וסמכויותיה. הוועדה הפנתה את תשומת הלב לכך שהצעה בדבר השתלמות חובה שהועלתה על-ידי לשכת עורכי הדין בפני משרד המשפטים - לא קודמה. (החלטה מספר רביזיה 26/12)
9. הוועדה עיינה בפנייתו של עורך דין, אשר סבר כי יש להטיל על עורכי דין חובה לציין את מספר רישיון עריכת הדין שלהם על גבי כל מסמך החתום על ידיהם, על מנת לאפשר לקורא להבחין בין עורכי דין בעלי ותק מקצועי רב למי שאינם כאלה. הוועדה החליטה שאין לשנות את המצב החוקי הנוכחי, לפיו עורך-דין נדרש לציין את מספר רישיונו על גבי כתב הטענות הראשון שמוגש על ידיו לערכאות ובאישור חתימה על תצהיר. מטרתו של ציון מספר הרישיון הינה זיהוי, ולא סיווג עורכי דין לפי מידת הוותק שלהם. (החלטה מספר רביזיה 8/14)
10. הוועדה קיבלה פנייה מרשות האכיפה והגבייה בעניין עורכי דין שהנם חייבים בתיקי הוצאה לפועל. הפנייה מעוררת שני נושאים: האחד, האם על לשכת עורכי הדין להידרש כמכלול לשאלת עורכי דין אשר נפתחו נגדם תיקי הוצאה לפועל (בדומה להתייחסות בחוק לשכת עורכי הדין לעורכי דין שפשטו רגל); והשנייה, היא שאלת היותם של עורכי דין שנפתח נגדם תיק הוצאה לפועל מייצגים, לרבות באותה לשכת הוצאה לפועל שבה מתנהל התיק נגדם. ועדת הרביזיה הגישה, לפני זמן, הצעה לתיקון חוק לשכת עורכי הדין, שמטרתה הייתה לכלול בגדר עורכי הדין שיימנע מהם לעסוק במקצוע, ושמנויים בסעיף 48 לחוק לשכת עורכי הדין, גם עורכי דין שהוכרזו חייבים מוגבלים באמצעים וכאלה שהוכרזו כלקוחות מוגבלים בבנק. הצעה זו לא התקבלה במועצה הארצית והוועדה סבורה כי נכון יהיה, גם לאור מכתבה של רשות האכיפה והגבייה, לשוב ולהעלותה לדיון בפורום המתאים בלשכה - שכן מן הראוי שעורכי דין שהוכרזו כאמור, לא ימשיכו לעסוק במקצוע. באשר לשאלה האם יש מקום לכך שעורכי דין שנפתחו נגדם תיקי הוצאה לפועל, ייצגו לקוחות בלשכות הוצאה לפועל - מדובר בקיומו לכאורה של ניגוד עניינים. שאלה זו מן הראוי שתידרש לה ועדת האתיקה הארצית, ועניין זה מועבר להתייחסותה. מעבר לאמור לעיל, יש לשוב ולציין כי על פי הפרקטיקה המקובלת בלשכה, עורכי דין שאינם מקיימים פסקי דין או אינם משלמים את חובם הפסוק, נחשבים ככאלה אשר לכאורה מתנהגים התנהגות בלתי ראויה, ובמקרים המתאימים, אשר מובאים לידיעת הלשכה - ושאינם להם הסבר הולם - הם מועמדים לדיון משמעותי. בהקשר זה, רשות האכיפה והגבייה - ככל רשות על פי דין - רשאית להביא לידיעת הלשכה את דבר קיומם של מקרים מעין אלה. (אין מספר החלטה)